

Историја опште књижевности 1

Врста и ниво студија: основне академске, 1. семестар

Наставник: др Јелена Пилиповић, редовни професор

Број ЕСПБ: 3

Статус предмета: обавезни предмет, група 08

Циљ предмета је упознавање студената са основним правцима развоја уметнички доминантних модела у античкој књижевности, а посебно са делима у којима тај развој достиже врхунац.

Исход предмета лежи у развијању способности студената да у античкој књижевности прате стваралачке моделе, генеричке развоје и њихове узајамне односе који чине језичке књижевне системе, између којих пак типолошке и интертекстуалне везе утемељују општу књижевност, те да разликују у антици обликоване и развијане књижевне моделе и жанрове, као и да стекну херменеутичку способност тумачења канонских дела, на основу изражајних мерила успостављених у унутрашњем уметничком развоју доминантних модела и жанрова.

Садржај предмета: теоријска настава се заснива на упознавању са основним токовима античке књижевности кроз тумачење канонских дела, на прегледу њихових еволутивних праваца и жанровског развоја у оквиру појединих књижевности, међу којима кључно место заузима хеленска, као и на указивању на њихова поетичка, естетичка и културална својства, као и на међусобне типолошке и интертекстуалне везе.

Начин оцењивања:

- похађање наставе: до 10 поена
- учешће на часу: до 20 поена
- писмени испит: до 70 поена

Оквирни план наставе

1. Опште особености античке културе и њене дистинктивне одлике у односу на потоње културалне целине. Египатска култура и књижевност и њен парадигматски значај у античким оквирима
2. Еволутивни правци хеленске епике. Културолошки контекст и поетичке особености Хомерових епова
3. Структуралне, наративне и идејне особености *Илијаде*
4. Структуралне, наративне и идејне особености *Одисеје*

5. Настанак филозофско-дидатичког епа. Структуралне, наративне и мисаоне особености Хесиодове *Теогоније* и *Дела и дана*
6. Опште одлике и типологија античке лирике. Елегија, јамбографија и мелика: самосвојности и херменеутички осврт на канонске текстове
7. Развојни токови античке еротологије и Сапфина поезија
8. Особености хорске лирике и поетичке и идејне одлике Пиндарове поезије
9. Античка драма. Рађање трагедије и њене основне особености
10. Есхилова трагичка визија и тумачење изабраних трагедија
11. Структуралне и идејне особености *Орестије*
12. Софоклова трагичка визија
13. Структуралне и идејне особености *Антигоне*, *Цара Едипа* и *Едипа на Колону*
14. Еурипидова трагичка визија
15. Структуралне и идејне особености *Медеје*, *Хиполита* и *Баханткиња*

Испитне теме

1. Феномен инспирације
2. Формулаичка природа хомерске поезије
3. Структуралне особености *Илијаде*
4. Идејне особености *Илијаде*
5. Структуралне особености *Одисеје*
6. Идејне особености *Одисеје*
7. Хомерски књижевни поступци
8. Наративни модели у Хомеровим еповима
9. Хомерско поимање божанства
10. Феномен епифаније у Хомеровим еповима
11. Хомерско поимање хероја
12. Епска метапоетика
13. Хеленски филозофски еп
14. Хеленски дидактички еп
15. Структуралне и наративне особености Хесиодових епова
16. Идејне особености Хесиодових епова
17. Феномен лирског
18. Опште одлике хеленске лирике
19. Хеленска елегија
20. Хеленска јамбографија
21. Хеленска мелика
22. Традиција хеленске еротологије
23. Визија божанског у Сапфиној поезији
24. Визија природе у Сапфиној поезији
25. Сапфино поимање љубави
26. Пиндарова поезија
27. Феномен хора

28. Трагедија и сакрално
29. Појам хибриса у хеленској трагедији
30. Есхилова трагичка визија
31. Структуралне и идејне особености *Окованог Прометеја*
32. Структуралне и идејне особености *Орестије*
33. Софоклова трагичка визија
34. Структуралне и идејне особености *Антигоне*
35. Структуралне и идејне особености *Цара Едипа*
36. Структуралне и идејне особености *Едипа на Колону*
37. Еурипидова трагичка визија
38. Структуралне и идејне особености *Медеје*
39. Структуралне и идејне особености *Хиполита*
40. Структуралне и идејне особености *Баханткиња*

Примарна литература

Хомер. *Илијада*

Хомер. *Одисеја*

Хесиод. *Теогонија*

Калин, Тиртеј, Мимнермо, Солон, Архилох, Сапфо, Алкеј, Пиндар – *избор из дела*

Есхил. *Оковани Прометеј*

Есхил. *Орестија*

Софокле. *Антигона*

Софокле. *Цар Едип*

Софокле. *Едип на Колону*

Еурипид. *Медеја*

Еурипид. *Хиполит*

Еурипид. *Баханткиње*

Секундарна литература

- Albin Leski. 2001. *Povijest grčke književnosti*. Prev. Z. Dukat. Zagreb.
- Јелена Пилиповић. 2024. *Ка вечности. Поетски свет Хомерових епова*. Нови Сад.
- Драгослав Срејовић - Александрина Цермановић-Кузмановић. *Речник грчке и римаксе митологије*. Више издања.

- Жан-Пјер Вернан – Пјер Видал Наке. 1993. *Мит и трагедија у античкој Грчкој* I-II. Сремски Карловци – Нови Сад.
- Мари Делкур. 1992. *Делфијско пророчиште*. Прев. М. Баштић – А. Јадријев. Сремски Карловци – Нови Сад.
- Е.Р. Додс. 2005. *Грци и ирационално*. Београд.
- Лубомир Долежел. 2013. *Поетике Запада. Поглавља из истраживачке традиције*. Прев. Радмила Поповић. Београд.
- Мирча Елијаде. 2011. *Расправа о историји религија*. Прев. Д. Јанић. Нови Сад.
- Вернер Јегер. 1991. *Паидеја. Обликовање грчког човека*. Прев. Олга Кострешевећ, Дринка Гојковић. Нови Сад
- Фридрих Ниче. 1998. *Списи о грчкој књижевности и филозофији*. Сремски Карловци – Нови Сад.
- Светозар Петровић. 2009. *Књижевности старог Оријента*. Нови Сад. (Svetozar Petrović. 1982. "Египатска књижевност" у: *Повијест свјетске књижевности*, књ. 1. Zagreb; str. 9–31)
- Јелена Пилиповић. 2014. *Locus amoris. Дијалогско читање Сапфине поезије*. Београд.
- Јелена Пилиповић, 2016. *Ка лепоти. Еротолошко читање Сапфине поезије*.
- Аница Савић Ребац. 2015. *Дух хеленства*. Београд.
- Бруно Снел. 2014. *Откривање духа у грчкој филозофији и књижевности*. Прев. Соња Васиљевић. Лозница.
- Ерик Чапо. 2008. *Теорије митологије*. Београд.
- Џон Чедвик. 1980. *Микенски свет*. Београд.
- Богољуб Шијаковић. 2002. *Mythos, physis, psyche. Огледање у предсократовској „онтологији” и „психологији”*. Београд – Никшић – Подгорица.

Многе теме везане за овај курс обрађене су у облику видео предавања на Јутјуб каналу *Свет антике* - <https://www.youtube.com/channel/UChkuZDQoBZ5pdCEMGlzmY8A>